

Nederlandsch Economisch-Historisch Archief
Cruquiusweg 31 - 1019 AT Amsterdam

Jaarverslag 1999

Verslag van het bestuur

1 - Algemeen

Het jaar 1999 was opnieuw een productief jaar. Veel energie werd gestoken in de tweede fase van het project 'Vijf eeuwen zekerheid in Nederland 1500-2000'. Een eerste versie van de tekst van dit overzichtswerk kwam tot stand en werd door de redactiecommissie aanvaard. Vanaf november werken de uitvoerders van dit project aan het herzien en aanvullen van deze tekst, zodat het manuscript tijdig gereed zal zijn om het vierdelige werk eind 2000 te laten verschijnen. Daarnaast werd het resultaat van de geschiedschrijving van het Sociaal Fonds Bouwnijverheid gepubliceerd, boekte het onderzoek naar het familiebedrijf Van Gelderen goede voortgang en werd een vooronderzoek verricht voor een geschiedenis van het Philips pensioenfonds.

Zijn werk als directeur van het IISG noopt de directeur van het NEHA, J. Kloosterman, geregeld in het buitenland te zijn. Hij heeft daarom aan het bestuur voorgesteld om dr L. Heerma van Voss te benoemen tot adjunct-directeur van het NEHA en te belasten met de dagelijkse leiding. Het bestuur deed dit met ingang van 1 september 1999.

Vanaf eind 1998 vertegenwoordigt prof. dr L. Noordegraaf het NEHA in het bestuur van het Unger-Van Brerofonds.

De NEHA collecties werden verder toegankelijk gemaakt. De groei in de raadpleging van NEHA collecties via Internet zette door.

Het NEHA telde per 31 december 406 leden (1998: 422).

2 - Financiën

In de bijlagen bij dit verslag zijn de balans, de staat van baten en lasten en de toelichtingen daarop over het boekjaar 1999 te vinden, voorzien van de accountantsverklaring. Ook de begroting voor 2001 is als bijlage opgenomen. In 1999 moest een in 2000 optredende financiële tegenvaller geboekt worden op het Zekerheidsproject, die op het moment van het afsluiten van de boeken voorzienbaar was en dus op het resultaat van 1999 dient te drukken. Het tekort over 1999 werd voor de helft veroorzaakt door een onverwacht hoge, eenmalige backservice koopsom die het NEHA verplicht was te betalen omdat een van de medewerkers in tijdelijke dienst gebruik maakte van zijn wettelijk recht tot waardeoverdracht van zijn pensioen. De salarisstijging in de periode van zijn dienstverband bij het NEHA moest voor de gehele diensttijd verkregen door waardeoverdracht worden gedekt. In de toekomst zal met deze mogelijke onkostenpost bij de aanvang van een project rekening worden gehouden. Dankzij een bijdrage van de Prof. Dr N. W. Posthumusstichting kon het boekjaar afgesloten worden zonder verlies.

3 - Ledenvergadering

De algemene ledenvergadering vond plaats op 10 juni bij het NEHA te Amsterdam. Tijdens het huishoudelijke gedeelte werden de notulen van de algemene vergadering van 4 juni 1998, het jaarverslag en de jaarrekening over 1998 en de begroting voor 2000 vastgesteld. De algemene ledenvergadering stemde in met het bestuursvoorstel om dr J.E. Andriessen voor een nieuwe termijn te benoemen.

Tijdens de studiemiddag, bijgewoond door ruim veertig leden, hield prof. A. Köbben een interessante inleiding over de onafhankelijkheid en vrijheid van de wetenschappelijke onderzoeker. Prof. Köbben heeft samen met Henk Tromp, die eveneens verbonden is aan het Leids Instituut voor Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek (Universiteit Leiden) het boek *De onwelkome boodschap. Of hoe de vrijheid van wetenschap bedreigd wordt* geschreven. De onafhankelijkheid van de onderzoeker is een steeds terugkerend thema. Het gaat om een reëel pro-

bleem, ook in de historische wereld. Met name onderzoekers in opdracht van bedrijven en instellingen evenals opdrachtgevers dienen zich bewust te zijn van mogelijke belangentegenstellingen bij de uitvoering van een onderzoek in opdracht. Prof. dr E.J. Fischer lichtte aan de hand van enkele praktijkvoorbeelden toe hoe subtiel beïnvloeding door de opdrachtgever kan plaatsvinden. Hij droeg een aantal suggesties aan om eventuele belangentegenstellingen te neutraliseren. Hierbij kunnen begeleidingscommissies een belangrijke rol spelen. Tijdens de geanimeerde gedachtewisseling en discussie over dit thema werd ook nog het publicatie- en auteursrecht aan de orde gesteld. De studiemiddag werd afgesloten met een borrel.

Verslag van de directeur

1 - Collecties

1.1. *Acquisitie*

De meeste aandacht is uitgegaan naar het up-to-date houden van de tijdschriftcollectie over economisch-historische werken en bladen van brancheorganisaties. Ook nieuw verschenen proefschriften werden in de bibliotheek opgenomen; deze werden tevens zo snel mogelijk gerecenseerd in het *NEHA-Bulletin voor economische geschiedenis*, zodat leden zo snel mogelijk op de hoogte waren van de nieuwste ontwikkelingen op het vakgebied.

In 1999 is de Economisch-Historische Bibliotheek bedeed door vele schenkers. Van de Gemeentebibliotheek Rotterdam werden diverse gebonden jaargangen tijdschriften van brancheorganisaties ontvangen. Het Gemeentearchief Rotterdam schonk 40 meter documentatie van machinefabriek Stokvis, die was overgebleven na schoning van het bedrijfsarchief. Ook de collectie jaarverslagen van Nederlandse bedrijven werd uitgebreid dankzij schenkingen van de Openbare Bibliotheek Amsterdam en van de Pierson bibliotheek van de economische faculteit van de UvA.

Vele in 1999 verschenen bedrijfsjubileumboeken konden worden toegevoegd, waaronder 10 jaar Cavo Latuco, 50 jaar Kunststof en Rubber, 100 jaar Horeca (AC Holding), 70 jaar Garage Groenewoud en 100 jaar beroemde merken. Tot slot schonken ook particulieren boeken en documentatie: drs B. Hijma, drs J. Bollerman, erven prof. dr H. Jongman, drs A.J. Kruithof, mr H. Ponsen, dr A.J. Veenendaal, prof. dr J. Lucassen, dr W.D. Voorthuysen, dr J. Wijffels, Bureau Verhoog & Warmerdam.

In het verslagjaar werd specifiek gecollectieerd op 'verantwoord ondernemen' en werken die handelen over duurzame productie.

De documentatie van bank MeesPierson, circa 20 meter, die 10 jaar bij het NEHA was ondergebracht bij gebrek aan een geschikt onderkomen, is in januari 1999 gedequireerd naar het eigen bankarchief in de Alblasserwaard.

1.2. *Toegankelijkheid*

Na de omvangrijke ontsluitingsoperatie in 1998, werd in 1999 het resterende deel van de collectie van de Economische Voorlichtingsdienst ontsloten. Het betrof de seriële publicaties van het Landbouw Economisch Instituut met 350 titels.

De faciliteiten voor bezoekers van de studiezaal werden in 1999 uitgebreid. Zo zijn er nu drie pc's beschikbaar voor raadpleging van Internet. Deze pc's zijn ook te gebruiken voor e-mail verkeer van onze gasten. Na het beschikbaar komen van Geoweb op 7 november zijn op de studiezaal twee terminals hiermee ingericht. Geoweb is een grafische interface op de Advance catalogus die de wereldwijde raadpleging van onze catalogus via Internet zeer vergemakkelijkt. Door het gezamenlijk overleg tussen de vakreferenten geschiedenis en bibliothecarissen economie verbonden aan alle Nederlandse universiteiten ontstaat er een efficiënt samenwerkingsverband. Zij verwijzen studenten en docenten regelmatig naar de EHB, omdat zij bekend zijn met deze instelling en weten dat de EHB dikwijls de enige bibliotheek in Nederland is die een bepaalde titel in bezit heeft.

1.3. *Bezoekers en gebruikers*

In de studiezaal van IISG en EHB werden in totaal 5.194 bezoeken geteld (1998: 5.217). van de bezoekers vulden er 171 (1998: 136) in speciaal voor collecties van het NEHA te komen. Ook vele IISG-bezoekers maakten echter van NEHA-materiaal gebruik. De EHB was onder meer behulpzaam met documentatie voor enkele deelnemers aan de European Banking History Association, medewerkers van het Algemeen-Nederlands Verbond en de Randse Afrikaanse

universiteit raadpleegden historische informatie over Zuid-Afrika en IISG/NEHA stond personeel van de SNS Reaal Groep bij bij de uitvoering van hun projecten 'inventarisatie van het archief van de Nederlandse spaarbankbond' en 'onderzoek voor de Commissie Scholten'.

Het bezoek aan de IISG-server voor het World Wide Web, waarop ook de NEHA-site is ondergebracht, steeg van 252.598 in 1998 tot 456.642. Samen met het IISG onderhoudt het NEHA de "Virtual Library on Labour and Business History", die het meest bezochte onderdeel van de server is geworden.

Diverse registratie- en ontsluitingsprojecten werden in 1999 in samenwerking met andere instellingen aangevangen en afgerond. Met de Koninklijke Vereniging voor de Boekenbranche (KVB) werd een enquête uitgezet onder uitgeverijen, drukkerijen, antiquariaten en boekhandelaren, die op termijn zal leiden tot een online raadpleegbare database bij de Universiteitsbibliotheek aan het Singel te Amsterdam. Voor het Supplement Bibliografie Bedrijfs-geschiedenis heeft de samenstelster, drs M. van Baarsel, succesvol kunnen putten uit de EHB-collectie aanwinsten sinds 1993. De uitgave werd in september feestelijk aangeboden op de 3e European Business History Association (EBHA) Conferentie.

2 - Onderzoek

In het verslagjaar hebben de volgende onderzoeksactiviteiten plaatsgevonden:

2.1 Zekerheidsproject 1500-2000

De belangstelling voor de historische wortels van zekerheid is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Er is inmiddels een indrukwekkende collectie historische studies over verzekeringsmaatschappijen en zekerheidsregelingen verschenen. Wat echter ontbreekt, is een verband tussen de verschillende studies en daarmee een overzicht van het gehele Nederlandse zekerheidssysteem. Dit gegeven is voor het Verbond van Verzekeraars de aanleiding geweest voor de opdracht aan het NEHA om een onderzoek te starten naar 'vijf eeuwen zekerheid' in Nederland. Het bijzondere van dit project is dat vanuit een brede invalshoek de ontwikkeling van risico, risicobeleving en risicodekking in de afgelopen vijfhonderd jaar - zowel vanuit de optiek van de aanbieders als vanuit de optiek van de consumenten - in hun onderlinge samenhang wordt beschreven. Er is gekozen voor een brede opzet waarin de belangrijkste zekerheidsaanbieders aan bod komen: armen- en gildenzorg, burenen- en familiehelp, sparen, arbeidersonderlinges, vakbondszorg, ziekenfondsen, particuliere en sociale verzekeringen. De eerste fase van het onderzoek is in juni 1998 afgesloten met het verschijnen van de bundel 'Studies over zekerheidsarrangementen. Risico's, risicobestrijding en verzekeringen in Nederland vanaf de Middeleeuwen'. Deze omvangrijke bundel bevat 41 bijdragen geschreven door ruim twintig specialisten. Zij belichten de diverse zekerheidsregelingen per periode (1500-1880, 1800-1890, 1890-1950, 1950-heden).

Tijdens de tweede fase van het onderzoek, die medio 1998 van start is gegaan, wordt per periode voor de risico's die centraal staan (ziekte, risico's die samenhangen met levenscyclus, werkloosheid, schaderisico's en rampen) onderzocht op welke wijze deze risico's zich manifesteerden, welke preventieve maatregelen werden genomen en welke zekerheidsregelingen werden toegepast om de financiële gevolgen van de risico's te beteugelen.

Gedurende het verslagjaar zijn aan de Redactiecommissie concept-teksten voorgelegd over de risico's die samenhangen met de levenscyclus, medische risico's, bezits- en vermogensrisico's, werkloosheidsrisico's en 'onverzekerbare risico's' voor elke periode die in het overzichtswerk aan de orde komen (1500-1800, 1800-1890, 1890-1945 en 1945-2000). Nadat alle conceptteksten zijn besproken en van commentaar voorzien is vanaf november een begin gemaakt met de herziening van de teksten, die een totale omvang van circa 1.000 pagina's hebben. Tevens zijn ruim 1.500 illustraties geïnventariseerd die ten doel hebben om 500 jaar risico en risicobestrijding te verbeelden.

De afronding van het manuscript, de tekst- en de beeldredactie is in de loop van 2000 voorzien.

Uitvoering: dr J.L.J.M. van Gerwen en dr M.H.D. van Leeuwen, onderzoeksassistenten dr M. Hertogh en drs H. Looijensteijn; laatstgenoemde en drs V. Kingma zijn tevens belast met beeldresearch. In verband met het aanvaarden van een andere baan hebben drs M. Voeten en drs D. Wiltjer vanaf oktober de plaats ingenomen van dr M. Hertogh.

Projectleiding: prof. dr J. Lucassen

Leden Redactiecommissie

H.J. Neeleman RA (voorzitter)

L.J. Beugelsdijk

prof. dr E.J. Fischer

dr L. Heerma van Voss

drs A.G. Jacobs

S.J. Jonker

prof. dr J. Lucassen

drs J.J.N. Oostenbrink

drs P.J. van Oosterhout

drs W. Terwisscha van Scheltinga

Intern wordt het project inhoudelijk begeleid door J. Kboosterman, prof.dr M. van der Linden, dr L. Heerma van Voss en prof.dr J. Lucassen.

2.2 Sociaal Fonds Bouwnijverheid

In 1998 heeft de SFB uitvoeringsorganisatie Sociale Verzekering N.V. bij monde van haar directeur de heer mr Th. Fransen, het NEHA de opdracht gegund tot het doen van onderzoek en het schrijven van een manuscript betreffende de geschiedenis van de Bedrijfsvereniging voor de Bouwnijverheid en de Stichting Sociaal Fonds Bouwnijverheid incl. de recente ontwikkelingen van de SFB groep. Dit project liep het afgelopen jaar met dr M. Hertogh en dr J. Peet als uitvoerders, geassisteerd door drs Y. Tomala. Projectleider was dr M.H.D. van Leeuwen. De begeleidingscommissie bestond uit drs ing. H.G. Beuker, mr Th. Fransen, dr L. Heerma van Voss, mr P.W.G.M. van Rooij, drs J. Sprenger, drs H. Wals en G.K. Wildeman. Het project is succesvol afgesloten met de publicatie van M. Hertogh en J. Peet, *Werk aan uitvoering. De geschiedenis van de Bedrijfsvereniging voor de Bouwnijverheid en het Sociaal Fonds Bouwnijverheid 1952-1997* (Amsterdam: NEHA).

2.3 Van Gelderen-project

Het Van Gelderen-project behelst de geschiedenis van de joodse familie Van Gelderen en hun bedrijven, de Stoomweverij Nijverheid en de Ramie Union in Enschede. Het doel van het project is een boek waarin de bedrijfsgeschiedenis en familiegeschiedenis met elkaar verweven worden. Hoewel de familiegeschiedenis tot in de achttiende eeuw getraceerd is, zal de nadruk in het boek op de jaren 1850-1964 liggen. In dat laatste jaar ging de Stoomweverij Nijverheid, het belangrijkste Van Gelderen bedrijf, op in het nieuwe en grotere Texoprint.

In 1999 is onderzoek gedaan in elf archieven, variërend van het gemeentearchief in Maassluis (waar de familie vandaan kwam), tot de zogenaamde 'Oudheidkamer' in Boekelo (waar een groot deel van het bedrijfsarchief ligt) en het archief van de Joodse Gemeente van Enschede. Dit onderzoek besbeeg de periode circa 1780-1920. Tevens werden vijftien interviews gehouden en uitgewerkt. De geïnterviewden waren familieleden, oud-werknemers of vrienden van de familie. De onderzoeksresultaten werden verwerkt in hoofdstukken over de perioden 1780-1877 (de familie in Maassluis) en 1877-1900 (over de komst van M.L. van Gelderen naar Twente, de manier waarop hij zich daar vestigde, het ontstaan van de Stoomweverij Nijverheid en de grenzen aan de integratie van een joodse familie in Enschede). Deze hoofdstukken werden besproken met de begeleidingscommissie. Tenslotte werd er gewerkt aan het hoofdstuk over de jaren 1900-1920.

Uitvoering: dr F. de Haan (hoofdonderzoeker) en drs G. Reudink (onderzoeksassistent)
Projectleider: prof.dr J. Lucassen
Leden begeleidingscommissie
H.B. van Gelderen (opdrachtgever)
drs W. van Gelderen
dr B. Henkes
dr A.L. van Schelven
prof.dr J. Lucassen
dr L. Heerma van Voss
dr J. van Gerwen (coördinator)

2.4 Philips Pensioenfonds

Begin februari 1999 hebben H.J. Neeleman en J. Lucassen een oriënterend gesprek gehad met drs D. Snijders, de algemeen directeur van het Philips Pensioenfonds, over een historisch studie van dit fonds. In aansluiting op gesprekken van L. Heerma van Voss en J. Lucassen met de directie van het Philips-Pensioenfonds is in het najaar een vooronderzoek verricht door drs B. Hijma en dr J. Peet. Op grond van de resultaten en aanbevelingen van dit vooronderzoek heeft het pensioenfonds besloten aan het NEHA een opdracht te verstrekken voor een studie naar de geschiedenis van dit pensioenfonds. Met de uitvoering van dit onderzoek zal medio 2000 een begin worden gemaakt.

2.5 Introductie Barbie-pop in Nederland

De vakreferente van het NEHA, drs H.J.M. Winkelman, bereidde in het verslagjaar een promotie-onderzoek voor naar de introductie van de Barbie-pop in Nederland. Zij betreedt daarmee verschillende terreinen waarop het economisch-historisch onderzoek nog in de kinderschoenen staat. Zowel over de speelgoed-industrie, als over de (detail)handel in speelgoed is weinig bekend. In de jaren 2000-2003 zal drs Winkelman de halve werkweek aan dit onderzoek besteden.

De directie vond drs C. Seegers (IISG) bereid om in de periode 2000-2003 de acquisitie van antiquarisch materiaal voor het NEHA op zich te nemen. Hierdoor kan de acquisitie op peil blijven in de periode waarin drs Winkelman haar dissertatie-onderzoek uitvoert.

3 - Onderwijs

Vanaf april 1994 bekleedt prof. dr E.J. Fischer de door het NEHA aan de Universiteit van Amsterdam ingestelde bijzondere leerstoel 'bedrijfsgeschiedenis inclusief de sociale aspecten'. Op woensdag 27 januari hield hij zijn inaugurele rede met de titel: 'Concurrentie, een onderbelicht thema in de Nederlandse bedrijfsgeschiedenis'. Met ingang van april 1999 werd prof. dr E.J. Fischer voor een nieuwe termijn van vijf jaar benoemd.

Dr F. de Haan gaf in de reeks Encyclopedie-colleges van de FSW der Rijksuniversiteit Leiden twee gastcolleges over zorgende macht (19 en 26 mei).

Dr L. Heerma van Voss gaf aan de VU een werkcollege over 'Arbeiders: klasse-identiteit of meer?'

Drs H.J.M. Winkelman gaf op 13 januari een gastcollege over bedrijfsgeschiedenis en historisch bronnengebruik aan cursisten Gemeenschappelijke Opleidingen Bedrijfsarchiefkunde II en op 17 februari over de voice-over van Frits Thors in voorlichtingsfilms uit de jaren '45-'55 (in een reeks lezingen van de UU-mediastudies (Bert Hogenkamp) 'The Voice of God', over de commentaarstem op de Nederlandse radio en films). Bovendien maakte zij deel uit van de Adviescommissie Opleidingen van de Stichting Archiefschool te Amsterdam, die adviseert over het curriculum aan de HBO en Universitaire opleiding.

4 - Publicaties

Het *NEHA-Jaarboek voor economische, bedrijfs- en techniekgeschiedenis* 1999 verscheen met 14 artikelen, waaronder een thema-gedeelte over landbouwonderwijs, -voorlichting en -onderzoek voor de kleine boer op Java in de periode 1900-1940, gebaseerd op de voordrachten tijdens een studiedag van de Vereniging voor Landbouwgeschiedenis. De redactie en haar secretaris leverden een bijzondere inspanning door tijdens het verslagjaar niet alleen het *NEHA-Jaarboek* 1999 voor te bereiden, maar ook het *NEHA-Jaarboek* 2000. Hierdoor kan het *Jaarboek* vanaf 2000 in het tweede in plaats van in het vierde kwartaal verschijnen.

Het *NEHA-Bulletin voor de economische geschiedenis* bracht in de twee afleveringen van 1999 naast individuele boekbesprekingen, een overzicht van historische literatuur over de zeilvaart en nieuws, overzichtsartikelen over de economische geschiedschrijving van Zuid-Afrika en over het historische onderzoek naar stadsrekeningen en stedelijke financiën.

Naast *Jaarboek* en *Bulletin* werden door het NEHA in het verslagjaar zes publicaties uitgebracht, waaronder de inaugurele rede van prof.dr E.J. Fischer bij het aanvaarden van de bijzondere leerstoel 'Bedrijfsgeschiedenis inclusief de sociale aspecten' aan de Universiteit van Amsterdam en de geschiedenis van de Bedrijfsvereniging voor de Bouwnijverheid en de Stichting Sociaal Fonds Bouwnijverheid. De volledige titels van de publicaties uitgegeven door het NEHA zijn te vinden in bijlage 6.

Bijlagen

1 - Bestuur (jaar van aftreden)

H.J. Neeleman RA, voorzitter (2002)
Prof.dr E.J. Fischer, penningmeester (2002)
J. Kloosterman, secretaris
Dr J.E. Andriessen (2003)
Drs H. Bordewijk (2001)
Drs C.P. van Dijk (2000)
Prof.dr J.C.G.M. Jansen (2001)
S.J. Jonker (2000)
Drs J.C. van Kessel (2000)
Prof.dr L. Noordegraaf (2000)
Dr B.M.A de Vries (2002)

2 - Medewerkers

Medewerkers in vaste dienst

- J. Kloosterman, directeur
- dr L. Heerma van Voss (vanaf 1 september 1999), adjunct-directeur
- dr J.L.J.M. van Gerwen, senior-onderzoeker en onderzoekscoördinator (1,0)
- drs H.J.M. Winkelman, vakreferent (1,0)

Medewerkers aan diverse projecten

dr F. de Haan (hoofdonderzoeker Van Gelderen-project)
dr M. Hertogh tot 1 oktober 1999 (Zekerheidsproject 1500-2000; Sociaal Fonds Bouwnijverheid)
drs W. Kingma tot 15 augustus 1999 (Zekerheidsproject 1500-2000)
drs H. Looijensteijn (Zekerheidsproject 1500-2000)
dr M.H.D. van Leeuwen (senior-onderzoeker en onderzoekscoördinator 0,8)
drs G. Reudink (projectmedewerker Van Gelderen)
drs M. Voeten vanaf 1 oktober (Zekerheidsproject)
drs D. Wiltjer vanaf 1 november (Zekerheidsproject)

Stagiaires Zekerheidsproject

D. Wiltjer 1 februari tot 1 juni
M. Voeten 1 februari tot 1 juni
F. Lengkeek vanaf 17 november

3 - Samenstelling van redacties

Redactieraad: prof. dr H.F.J.M. van den Eerenbeemt en prof. dr E.J. Fischer

Redactie *NEHA-Jaarboek voor Economische, bedrijfs- en techniekgeschiedenis*: dr F. de Goey (2002, voorzitter), prof.dr E. Buyst (2001), prof. dr G. Devos (2001), prof. dr C.A. Davids (1999), drs B. Gales (2002), dr J.L.J.M. van Gerwen (*redactiesecretaris*), prof. dr J.C.G.M. Jansen (2000) en dr G. Verbong (1999).

Redactie NEHA-Bulletin voor de economische geschiedenis

dr W. Asbeek Brusse (t/m maart 1999), dr W. Fritschy (2001), dr P. Grootte (2001), dr H. Klemann (2002), dr C. Lesger (2001, voorzitter), dr J. P. Smits (2000), dr J. Touwen (2002), drs H. Winkelman, (2002, secretaris)

Prof. dr Peter Scholliers had de status van corresponderend lid uit België tot en met maart 1999, prof. dr D. Luyten daarna.

NEHA-medewerkers maakten daarnaast deel uit van de volgende redacties:

- dr J.L.J.M. van Gerwen: *VHV-Nieuwsbrief*
- dr F. de Haan, *Tijdschrift voor sociale Geschiedenis*
- dr L. Heerma van Voss: *International Review of Social History*
- drs H.J.M. Winkelman: *Jaarboek voor vrouwengeschiedenis, Textielhistorische Bijdragen en Mededelingen VVAO / Convocatie VVAO Utrecht*

4 - Samenstelling Curatorium NEHA-Leerstool

Prof.dr L. Noordegraaf, dr C. Ostendorf, prof.dr C. van der Eijk en H.J. Neeleman RA (voorzitter), dr J.L.J.M. van Gerwen (ambtelijk secretaris).

5 - Publicaties van NEHA-medewerkers

Dr J.L.J.M. van Gerwen

- 'Oudedagszorgen' in: *CBS Index. Feiten en cijfers over onze samenleving*, 6 (augustus 1999) 7, 28-31.

Dr F. de Haan

- (met Annemieke van Drenth), *The Rise of Caring Power. Elizabeth Fry and Josephine Butler in Britain and the Netherlands*. Amsterdam: Amsterdam University Press
- [bespreking van: Corrie van Eijl, Maandag tolereren we niets meer. Vrouwen, arbeid en vakbeweging 1945-1990] *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden* 114 (1999), 154-155
- 'De invloed van de zuster van Shakespeare', *Trouw*, 28 december 1999

Dr L. Heerma van Voss

- 'Een plaats onder de zon', *Brood en Rozen. Tijdschrift voor de Geschiedenis van Sociale Bewegingen* 4 (1999) 3, 71-89
- 'Buitenlandse tijdschriften', *Tijdschrift voor sociale geschiedenis*, 25 (1999) 87-102, 331-342

Dr M. Hertogh

- *Werk aan uitvoering. De geschiedenis van de Bedrijfsvereniging voor de Bouwnijverheid en het Sociaal Fonds Bouwnijverheid 1952-1997* Amsterdam: NEHA

J. Kloosterman

- Tweemaandelijks column in *Archievenblad*.
- 'Between Liberty and Action: Mikhail Bakunin's International Brotherhood', *Plechanovskie Čtenija: Istorické sud'by Rossii*, (St Petersburg 1999) 63-66.
- 'European Union Archive Network', *Historia & Informatica*, herdrukt in *Archievenblad*.

Dr M.H.D. van Leeuwen

- 'Armenzorg en charitas, ca. 1800-2000. Een historische erfenis', in R. van der Bie en P. Dehing (eds.), *Nationaal Goed. Feiten en cijfers over onze samenleving ca. 1800-1999* (Amsterdam 1999).159-178
- 'Zekerheidsregelingen in Nederland 1500-1800', paper NSV Marktdag sociologie 27 mei; ook Amsterdam School for Social Science Research, Universiteit van Amsterdam, september.
- 'Armenzorg en charitas in Nederland in de negentiende en twintigste eeuw', paper NSV Marktdag sociologie 27 mei.

Dr J. Peet

- *Werk aan uitvoering. De geschiedenis van de Bedrijfsvereniging voor de Bouwnijverheid en het Sociaal Fonds Bouwnijverheid 1952-1997* Amsterdam: NEHA

Drs H.J.M. Winkelman

- 'Bijzondere archivalia aan het Singel. Vraaggesprek met Chris Schriks, voorzitter van de Bibliotheekcommissie van de KVB', *Archievenblad* 103 (1999) 2, 24-26
- [Bespreking van Archiv und Wirtschaft. Zeitschrift für das Archivwesen der Wirtschaft], *Archievenblad*

103 (1999) 5, 45

- 'Het Takara Barbie verhaal. Barbie is Jenny in Japan', *Barbie Magazine Nederland* 6 (1999) 1, 24-25
- 'Dis en opvoeding genoten. Keuken, eetkamers, eten en drinken bij Mattel', *Barbie Magazine Nederland* 6 (1999) 2, 22-24
- 'Barbie look-alikes, volgers van een cashcow, 1962-1974', *Barbie Magazine Nederland* 6 (1999) 3, 14-17
- '1965 Mary Quant en de Mattel familie in de Swinging Sixties', *Barbie Magazine Nederland* 6 (1999) 4, 12-16
- 'Verzameling Boot: tussen Tasmanië en Twente', *Textielhistorische Bijdragen* 39 (1999) 7-12
- [Bespreking van *Entreprises et Histoire*], *Archievenblad* 103 (1999) 9, 40

6 - Publicaties uitgegeven door het NEHA

- E.J. Fischer, *Concurrentie. Een onderbelicht thema in de Nederlandse bedrijfsgeschiedenis. Rede uitgesproken op 27 januari 1999 ter gelegenheid van de bezetting van de bijzondere leerstoel 'Bedrijfsgeschiedenis inclusief de sociale aspecten', – ingesteld door de Vereniging het Nederlands Economisch-Historisch Archief – aan de Universiteit van Amsterdam* (Amsterdam: NEHA 1999) ISBN 90.574.2022.8, 36 blz.
- Mirjam Hertogh en Jan Peet, *Werk aan uitvoering. De geschiedenis van de Bedrijfsvereniging voor de Bouwnijverheid en het Sociaal Fonds Bouwnijverheid 1952-1997* (Amsterdam: NEHA 1999) ISBN 90.5742.026.0, geïll. (deels in kleur), 252 blz. (niet in de handel).
- H.J. de Jong, *De Nederlandse industrie 1913-1965. Een vergelijkende analyse op basis van de Productiestatistieken* (Amsterdam: NEHA 1999) ISBN 90.5742.021.X, 522 blz.
- Sybrich ter Kuile en W.F.J. Mörzer Bruyns, *Amsterdamse kompasmakers ca 1580-ca 1850. Bijdrage tot de kennis van de instrumentmakerij in Nederland* (Amsterdam: NEHA 1999) ISBN 90.5742.023.6, geïll., 136 blz. [Geeft een overzicht van de ontwikkeling van het scheepskompas tot ca. 1850 en een analyse van de voornamelijk in het Gemeentearchief Amsterdam gevonden gegevens over Amsterdamse kompasmakers.]
- W.C. Mees, *Proeve eener Geschiedenis van het Bankwezen in Nederland, gedurende den tijd der Republiek. Facsimile van het oorspronkelijk in 1838 uitgegeven werk, voorzien van een inleiding door W.L. Korthals Altes* (Amsterdam: NEHA 1999) ISBN 90.5742018.X, 400 blz. [Heruitgave van wat nog steeds als een standaardwerk geldt, maar antiquarisch moeilijk verkrijgbaar is.]
- *NEHA-Bulletin voor de economische geschiedenis* 13 (1999) nrs. 1 + 2 (Amsterdam: NEHA 1999) ISSN 0920-9875.
- *NEHA-Jaarboek voor economische, bedrijfs- en techniekgeschiedenis* 62 (1999) (Amsterdam: NEHA 1999) ISBN 90.5742.027.2, geïll., 432 blz.
- Tom Pfeil, Beatrix Jacobs, Paul Brood en Onno Ydema (red.), *Steden en dorpen in last. Historische aspecten van lokale belastingen en financiën* (Amsterdam: NEHA 1999) ISBN 90.5742.028.7, geïll., 228 blz.

7 - Actieve bijdragen aan congressen en studiedagen

In het onderstaande zijn alleen die gevallen genoemd waarin medewerkers van het NEHA een actieve bijdrage hadden (als het houden van een lezing, het presenteren van een paper of het optreden als referent) aan een congres of studiedag.

21 januari	Referent op SISWO/NOV onderzoeksdag promovendi vrouwenstudies (De Haan)
5 maart	Lezing 'Archives et Secrets' (Kloosterman)
25-27 maart	Referent tijdens conferentie Work Incentives in Russia te Moscou (Heerma van Voss, Kloosterman)
27-30 april	Lezing 'On Foundational Assumptions in Labor History, Some of Their Consequences in the Historiography of Office Work, and the Difference Gender Makes' tijdens Internationaal colloquium Gender and Class in the 20th Century, te Gent 27-30 (De Haan)
28-29 mei	Commentator tijdens IISG -workshop 'From Household Strategies to Collective Action' (De Haan, Heerma van Voss)
4-6 juni	Panelvoorzitter 11e Berkshire Conference on the History of Women, University of

	Rochester, Rochester (De Haan)
6-7 september	CLARA workshop Documenting Asian Social History, Amsterdam (Kloosterman)
24-26 september	Derde Conferentie van de European Business History Association te Rotterdam (De Haan)
30 sept-2 oktober	Referent tijdens conferentie Work Incentives in Russia te Moskou (Heerma van Voss)
10-13 november	Referent tijdens Ester Research Design Course, Nijmegen (Heerma van Voss)
17 december	Referent tijdens conferentie over Stedelijke Nieuwkomers, Amsterdam (Heerma van Voss)

8 - Overige functies van NEHA-medewerkers

Dr J.L.J.M. van Gerwen

Bestuurslid, Stichting Bedrijfs geschiedenis; ambtelijk secretaris curatorium NEHA-leerstoel; staflid N.W. Posthumus Instituut Onderzoeksprogramma 'Ondernemerschap en instituties in vergelijkend perspectief'

Dr F. de Haan

Bestuurslid, International Federation for Research in Women's History; lid Wissenschaftliche Beirat, *L'Homme: Zeitschrift für Feministische Geschichtswissenschaft*

Dr L. Heerma van Voss

Secretaris, Labnet; Lid Dagelijks bestuur N.W. Posthumus-Instituut; Lid Advisory Board, European Social Science History Conference; Bestuurslid Association for the History of the Northern Seas; Bestuurslid Stichting Maatschappij geschiedenis; Secretaris Stichting Professor van Winter-Fonds; Lid archiefcommissie Koninklijk Nederlands Historisch Genootschap; Lid Raad van Advies Stichting Historisch Platform; Lid Redactieraad Cahier over de geschiedenis van de christelijk-sociale beweging

J. Kloosterman

Directeur, Stichting Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis; voorzitter, Section of Business and Labour Archives, International Council on Archives; voorzitter, Internationale Marx-Engels Stiftung; voorzitter, Academic Advisory Board, Hamburger Stiftung für Sozialgeschichte; secretaris, DivA (Dutch archival heritage foundation); lid Coordination Committee, International Association of Labour History Institutions; bestuurslid CANNET; bestuurslid Stichting Historie in Titels; bestuurslid Stichting Sem Presser Archief; lid Expert Committee on the Sociaal-Historisch Centrum Flevoland; lid commissie buitenland Koninklijke Vereniging van Archivarissen in Nederland, lid RLG Primary Sources Advisory Group, Mountain View, CA; lid adviesraad Réseau international de Recherche sur les Pays d'Europe centrale et orientale, Nanterre; lid wetenschappelijke commissie CGT Archives, Bobigny

Dr M.H.D. van Leeuwen

Bestuurslid Historical Sample of the Netherlands (HSN), bestuurslid HISMA (Historical International Social Mobility Analysis), co-voorzitter Social Inequalities Network, European Social Science History Conference, bestuurslid International Group on the History of Philanthropy and Welfare

Drs H. Looijesteijn

Secretaris Historisch Platform

Drs H.J.M. Winkelman

Penningmeester, Stichting Vriendinnen van het Jaarboek voor Vrouwengeschiedenis; voorzitter Vereniging Vrouwen met een Academische Opleiding (VVAO) afdeling Utrecht; lid redactieraad *Lover. Tijdschrift over feminisme, cultuur en wetenschap*; lid redactieraad *Nieuwsblad Nederlands Fotogenootschap*; lid redactiecommissie *Supplement op de Bibliografie Bedrijfs geschiedenis 1993 (onder auspiciën van het Centrum van Bedrijfs geschiedenis aan de EUR te Rotterdam)*; lid redactiecommissie databank *Boekenvak Archieven* (onder auspiciën van de Koninklijke Vereniging voor de Boekenbranche (KVB) te Amsterdam)

9 - Balans 1999¹
afgerond in f

	31.12.1999	31.12.1998
ACTIVA		
<i>Materiële vaste activa</i>		
1. Collectie	p.m.	p.m.
2. Inventaris	1	1
<i>Vlottende activa</i>		
3. Voorraden	100	100
4. Vorderingen	45.441	50.042
5. Liquide middelen	214.159	234.343
	259.701	284.486
PASSIVA		
<i>Kortlopende schulden</i>		
6. Crediteuren	75.517	26.404
7. Belastingen en premies	9.371	35.520
8. Overige schulden	71.898	35.508
9. Nog te besteden aan projecten	80.712	164.851
	237.498	262.283
<i>Eigen vermogen</i>	22.203	22.203

Toelichting

Grondslagen voor de waardering en de bepaling van het resultaat

Tenzij anders vermeld zijn activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de aan het boekjaar toegerekende opbrengsten enerzijds en de kosten gewaardeerd tegen historische uitgaafprijs anderzijds.

Collectie

Het bezit aan boeken en dergelijke is p.m. gewaardeerd. Aankopen worden in het jaar van aanschaf ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Inventaris

De aanschaffingen in enig jaar worden in datzelfde jaar geheel afgeschreven.

Voorraad eigen werken

De voorraad boeken, uitgegeven door de vereniging, is gewaardeerd tegen een vast bedrag van f 100. De met de uitgaven verband houdende kosten en opbrengsten worden in het desbetreffende jaar ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Projecten

Een eventueel resultaat op projecten wordt in het jaar van afwikkeling genomen. Indien de kosten van een project de toegezegde subsidiemiddelen overschrijden, worden deze ten laste van het resultaat van het boekjaar gebracht.

¹ De balans en de staat van baten en lasten vormen een verkorte weergave van de volledige jaarrekening die door Dubois & Co van een goedkeurende verklaring is voorzien.

10 - Staat van baten en lasten 1999

afgerond in f

	begroting	uitkomst	1998
BATEN			
1. Subsidie KNAW	310.000	321.100	311.700
2. Projecten	424.000	486.649	470.601
3. Contributies en donaties	45.000	35.580	39.000
4. Overige baten	10.000	4.999	7.184
5. Donatie Posthumus Stichting	0	32.298	20.000
	<i>789.000</i>	<i>880.626</i>	<i>848.485</i>
LASTEN			
1. Personele lasten	190.000	194.653	168.946
2. Materiële lasten	120.000	115.980	126.900
3. Projectkosten	380.000	486.918	476.136
4. Verenigingsorganen	40.000	41.825	40.770
5. Algemene beheerskosten	59.000	41.250	37.610
	<i>789.000</i>	<i>880.626</i>	<i>850.361</i>
<i>Resultaat</i>	0	0	- 1.876

Toelichting

Algemeen

De opgenomen begroting 1999 is de herziene begroting, vastgesteld op de bestuursvergadering van 19 maart 1999, ter kennis gebracht van de ledenvergadering van 10 juni 1999.

Projecten

In 1999 is gerealiseerd een bedrag van f 486.649 aan inkomsten. Hier tegenover stonden uitgaven van in totaal f 486.918. Op de projecten werd derhalve een negatief resultaat geboekt van f 269

11 - Herziene begroting 2000 en begroting 2001

in Kf, respectievelijk K€

	Kf 2001	Kf 2000 HERZ	Kf 2000 OUD	Kf 1999 RES	K€ 2001	K€ 2000 HERZ
INKOMSTEN						
1. Subsidie KNAW personeel	205	198	180	193	93	90
2. Subsidie KNAW materieel	132	130	130	128	60	59
3. Subsidie KNAW investeringen	0	0	18	0	0	0
4. Contributies en donaties	39	41	45	36	18	19
5. Overige opbrengsten	3	2	5	2	1	1
6. Donatie Posthumus Stichting	0	0	0	32	0	0
6. Publicaties	4	3	5	3	2	1
7. Projecten	326	366	266	487	148	166
<i>Totaal</i>	709	740	649	881	322	336
UITGAVEN						
1. Personeel	222	199	190	195	101	90
2. Bureaukosten	64	64	89	56	29	29
3. Acquisitie en ontsluiting	105	105	105	101	48	48
4. Verenigingsorganen	40	40	40	42	18	18
5. Publicaties	5	5	5	0	2	2
6. Projecten	273	366	220	487	124	166
<i>Totaal</i>	709	779	649	881	322	353
Resultaat	0	-39	0	0	0	-17

Toelichting

In de uitgavenpost Bureaukosten zijn ook de uitgaven die voor 2000 begroot waren voor bestuur en redacties en overige lasten meegenomen.

In 2000 wordt een tekort voorzien, aangezien op de in 2000 aflopende projecten geen resultaat voorzien wordt. De directie zal om dit tekort te dekken wederom een beroep doen op de Prof. Dr N.W. Posthumusstichting.